

metodă de cercetare distinctă de ancheta sociologică și argumentarea diferențelor logice, epistemologice și metodologice dintre cele două; îmbinarea aspectelor teoretice cu explicațiile și îndrumările practice punctuale referitoare la modul cum se realizează o anchetă sociologică în toate etapele desfășurării sale; exemplificarea permanentă a oricărei afirmații teoretice; descrierea tehnicilor și procedurilor care trebuie urmate pentru a nu introduce erori în investigația empirică; și mai ales evidențierea pericolelor care-l pândesc pretutindeni pe tânărul cercetător, precum și unele soluții testate care dau rezultate în asemenea situații.

Cu toate acestea, cartea profesorilor clujeni nu este o rețetă de cercetare universal valabilă și nici nu se oprește la statutul de manual. Dimpotrivă, autorii avertizează în tot locul că nu există soluții general valabile și că orice operațiune practică depinde de o serie de aspecte: unele proprii cercetării (tema investigației, caracteristicile populației, tehnicile alese, resursele materiale și umane disponibile), iar altele aflate în strânsă legătură cu experiența practică și teoretică a cercetătorului. În orice caz, în urma lecturii unei asemenea lucrări experiența investigatorului-cititor se va îmbogăți în mod considerabil, ținând cont și de faptul că s-a confruntat cu o serie de probleme pe care autorii le lasă intenționat deschise, tocmai pentru a implica activ publicul cititor în rezolvarea lor.

În ceea ce privește răspunsul la prima întrebare, acesta se află în chiar cuprinsul lucrării. Realizată într-o manieră sistematică ostentativă, cu o acuratețe pe care rar o mai întâlnești prin interiorul cărților de specialitate românești (care abundă de titluri "beletristice" date capitolelor, de parcă metafora ar mai îndulci amarul științific sau comercial), cartea domnilor Traian Rotariu și Petru Iluț se impune deopotrivă ca manual de

metodologie și de "problematizare". Autorii folosesc spațiul lucrării pe de o parte pentru a face accesibile publicului specializat o serie de informații dinspre epistemologia și metodologia cercetării sociologice, iar pe de altă parte pentru a face evidente dilemele tehnice inerente oricărei întreprinderi investigatorii. Ceea ce este de apreciat în mod deosebit în această privință este fuga de echivoc, abandonarea sinceră (și uneori periculoasă) a eufemismului științific - atât de îndrăgit de unii scriitori pluridisciplinari de sociologie -, acceptarea curajoasă a limitelor științei pe care autorii o slujesc de suficient timp pentru a o cunoaște și înțelege foarte bine. Undeva, în subtextul cărții, se întrevede o undă de reproș adresată lipsei de "carte fondatoare" pe piața sociologică românească: o lucrare sistematică, atent detaliată, relativ completă, suficient de teoretică pentru a face inteligibile sfaturile practice și cu un limbaj perfect adaptat publicului pe care-l vizează. Toate acestea parcă ar vrea să dovedească în ce fel se scrie o carte despre metodă, să curețe deodată un teren nu îndeajuns de îngrijit până acum pentru a se dovedi cu adevărat fertil. Să fie oare vorba despre tărâmul metodologiei sociologice?

Indiferent de răspuns, această carte merită o prezență continuă în biblioteca tuturor cercetătorilor din științele socioumane, și nu numai.

Camil Postelnicu

Ștefan Costea, Dumitru D. Costea,
Șeitin. O așezare milenară românească de pe Mureșul Inferior,
Mirodar, 1998

Interesul pentru monografiile rurale generate de proiecția în timp a sociologiei monografice este un fenomen frecvent

întâlnit în spațiul nostru cultural de după 1989. Și e îmbucurător faptul când un istoric al sociologiei românești cum este Ștefan Costea și-a găsit timp să redacteze împreună cu Dumitru D. Costea o monografie pronunțat sociologică a unui sat din Câmpia Mureșului.

Monografia comunei Șeitin cuprinde: repere istorice, populația, economia și viața socială, viața culturală și spirituală, evoluția economică între 1945-1989, într-o redactare academică. Reperete istorice consemnate sunt: epoca pietrei, epoca bronzului, epoca fierului, epoca geto-dacică, epoca romană, epoca "năvălirilor barbare", epoca feudală, epoca modernă (1821-1989).

Sub aspect demografic, Șeitinul se înscrie ca număr de populație în grupul de comunități rurale din Lunca Mureșului precum: Nădlac, Pecica, Sânicolaul Mare. Acestea au între 3.000 și 6.000 de locuitori. Populația este eterogenă etnic. Alături de majoritatea românească, în comunitate au conviețuit și conviețuiesc: maghiari, evrei, cehi, slovaci și romi. În evoluția economică a comunității trebuie să reținem că în perioada economiei domeniiale Șeitinul a avut diverși proprietari, între care și pe Corvinești.

Localnicii au fost în principal crescători de animale, ocupație pentru care autorii aduc mărturii specifice: "Tehnologia" creșterii animalelor constă în împărțirea lor în turme separate de "mulgări", "sterpe" și boi. Pentru mulgerea vacilor, seara și dimineața, gospodinele mergeau la "fântânile vacilor", unde acestea erau aduse pentru apă, le mulgeau și se reîntorceau cu laptele muls, pe care apoi îl prelucrau, transformându-l în diferite produse lactate.

În privința plantelor de cultură, grâul, orzul și ovăzul erau adunate sub forma de "stoguri", pe arii special destinate acestui scop, unde erau treierate cu caii, sub supravegherea

"bistoșilor"(vechililor) care erau, potrivit tradițiilor, foarte "câinoși".

În istoria comunității momentele semnificative sunt: deschiderea primului oficiu poștal (1867), primul medic comunal (1884), treieratul cu batoza (1890), reforma agrară (1921), economia rurală etatizată de tip socialist (1950-1989), refacerea structurii proprietății (1989-1998). În prezent economia rurală din Șeitin cunoaște următoarele tipuri de exploatare: "societăți cu personalitate juridică", asociații familiale, domeniu de stat și domeniu public, gospodării individuale ce posedă între 0,5 ha și 7-10 ha.

Un fapt semnificativ pentru comunitățile rurale este faptul că populația comunei "este interesată de participarea la viața politică și este sensibilă la evoluția acesteia". Faptul e consemnat și de prezența următoarelor grupuri politice: PNȚCD (41 membri), PD (10 membri), PDSR (15 membri), Partidul pensionarilor (21 membri), PRM (9 membri), Partida Romilor (70 membri).

Prin coordonatele semnalate, monografia comunei Șeitin dovedește că e realizată cu profesionalism și e utilă sociologiei românești pentru continua ei evaluare, nu numai față de performanțele occidentale, ci și față de performanțele autohtone, între care monografia sociologică rurală a avut parte de o dăruire specifică din partea școlii sociologice de la București, al cărei spirit este în continuare viu și provocator.

Traian Vedinaș

Valer Hosu,
Răstoci - o istorie într-un sat,
Clusium, Cluj-Napoca, 1996

Sintagma "o istorie într-un sat", aflată în titlul monografiei lui Valer Hosu,